

gledamo dandanes v rodbinah in v društvu.“ Onim, ki so mu oponašali, da preveč idealizira svoje osebe, je odgovoril: „Priznavam, da se danes z idealnimi nazori slabo uspeva, ker se je svet pogreznil v materializem in vidi rajši, da mu svet opisujemo tako, kakršen je v resnici; toda jaz se ogibam tej splošni malomarnosti za višimi cilji in hočem opisovati življenje tako, kakršno bi po moralnih načelih moralo biti. Prepričan sem, da bi se opazila kmalu izprememba i v rodbinah i v društvu, ako bi naša književnost krenila na to pot“

I. St.

„Rychtář Jakub Kubata — dal svou hlavu za Blata.“

Češki kmetje so odkrili prošli mesec spomenik Jakobu Kubatu, katerega vidijo čitatelji na naši podobi. Ta spomenik opozarja na važno borbo čeških kmetov za njih pravice.

Na češkem jugu med Šumavo, Budejevicami in Vodnjani se razprostira lepa ravnina. Tam so rodovitna polja, travniki, gozdi, ribnjaki, po sredi pa teče „Sodnji potok“. Kraj meri 434 oral, 1340 □ sežnjev in se imenuje „Blata“. Češki kralj Ladislav ga je podaril kmetom, stanujočim v deveterih vaseh. Blata so bila svobodna — brez tlake — le kralju podložna. Leta 1562. je kupil grajščino Hluboka (Frauenberg) Adam vitez Hradecki. Svobodni kmetje — njegovi sosedje — so mu bili trn v peti. Zato je sklenil, vzeti jim predpravice, polastiti se Blat in jih prisiliti na tlako. Izlepa ni šlo in vitez Adam je začel preganjati kmete na razne načine. Hudi časi so bili takrat. Kmet je bil trpin — pravice ni imel nobene; ako se je pritožil, so ga zaprli v ječo Korobač je pel in biriči so bili gospodje. Na Blatih so bili kmetje svobodni, brez tlake. Svoje pravice so branili pri svojem kralju, po svojih poslancih. Ker pa niso bili uslišani, so se uprli. Njim na čelu je stal Jakob Kubata, „rihtar“ v Zbudovu. Biriči in vojaki viteza Adama so mnogo kmetov upornikov vjeli in zaprli. Nekaj so jih obglavili. Tudi Kubata je bil v ječi. Obetali so mu denarja, dobro službo, ako bi potegnil z vitezom Adamom zoper kmete; ali zastoj je bil njih trud, „rihtar“ Kubata je ostal zvest svojim rojakom.

Ljudska pripoved, ohranjena do današnjega časa, nam popisuje nadaljne dogodke tako-le:

Grajščak stori zadnji korak. K sodbi pokliče uporne kmete. Pri Sodnjem potoku na visokem odru sedi on, sodniki in druga plemenita gospoda; poleg pa stojé biriči in rabelj. Pred odrom so kmetje-uporniki. Po svojem sodniku zahteva grajščak, da se odpovedó svobodni kmetje Blatom ter hodijo na tlako. Prizanesti jim hoče, pomilostiti njih voditelja. Ljudstvo molči. Jakob Kubata in več sivolasih kmetov se prerine skozi množico ter hiti k odru.

Glasno kličejo sodniku: „Nikdar ne odstopimo od svojih pravic, Blata so naša!“ Kubata, poglavar upornikov, je obsojen takoj na smrt. Dovoljeno mu je le še posloviti se od svojih rojakov, od žene in otroka.

Ljudstvo glasno joka. Žena obupno objema svojega moža, in mali sinček boža svojega očeta ter se ljubko smehlja. Junaško stopi Kubata na oder, se ozre po svojih rojakih in zakliče: „Ne udajte se, Blata so svobodna, Blata so naša! Raje umrjem, kakor bi sramotno živel v robstvu.“ Rabelj mu odseka glavo. Užaljeno nebo se zagrne s sivimi oblaki. Strela zapodi viteza Adama, sodnike in plemenito gospodo, ubije rabeljna ter raznese oder.

Jakob Kubata.

Kubata je dal svojo glavo za Blata l. 1583. Blata so ostala kmečka. Hvaležni sedanji posestniki so postavili dne 21. avgusta t. l. nekdanjemu branitelju Blat krasen spomenik, ki stoji pri Sodnjem potoku, da oznanjuje tudi prihodnjim rodovom junaštvo Jakoba Kubate.

Václav Vondrášek.

Adolf Černý, izdajatelj „Slov. Přehledu“ v Pragi, je dovršil nedavno štiridesetletnico svojega delavnega življenja. Nastopil je najprej kot pesnik pod psevdonomom Jan Rokyta. Zanimati se je začel posebno za lužiške Srbe, in to ga je napotilo, da je začel misliti na splošno slovansko revijo. Tako je ustvaril v „Slovanskem Přehledu“. List je dobro urejevan, a poročila o posameznih slovanskih narodih so seveda od-

RUSKE VOJAŠNICE V MUKDENU.

visna od sodelavcev. Mi bi želeli listu nepristranskih in inteligentnih sodelavcev, ki bi podajali v „Slovanskem Přebledu“ pravo sliko slovanskega kulturnega življenja!

Poljski pesnik grof Adolf Mostowski je umrl nedavno na svojem gradu Mytniku, star 65 let. Izdal je dva zvezka poezij in več iger, ki so jih večkrat predstavljali. Bil je zelo izobražen mož in je dobro poznal tuje literature. Na svojem domu je rad zbiral literate, da so razpravljali o umetniških vprašanjih. Nabral je precejšnjo galerijo poljskih slik.

Rusko - japonska vojska.

Prošli mesec je bil na bojišču zelo krvav. Poletje se nagiba h koncu, Japonci mislijo na zimo in se je bojé. Zato bi radi zmagali čim najhitreje in pospešujejo vojsko, kolikor mogoče. A stvar je mnogo težavnejša, nego so si jo bili predstavljali izpočetka. Njihov načrt je bil: Port Artur vzeti, rusko armado

Japonski admiral Kamimura.

potolči, prodreti do Bajkalskega jezera in v Sibiriji diktirati Rusom mirovne pogoje. Do 23. avgusta mora pasti Port Artur, je dejal japonski cesar. Potem se oblegajoča armada združi z mandžursko,

s svojo premočjo premaga Kuropatkina in vrže vso rusko moč iz Mandžurije. Gotovo lep načrt!

A Port Artur ga je pokvaril. To orlovsko gnezdo noče pasti. Namestu da bi zdaj šla kvan-

Ruski minister Pleve,
umorjen dne 28. julija. l. 1904.

tunška armada 100.000 mož po portarturski zmagi Kurokiju na pomoč, godi se ravno nasprotno: Japonci morajo slabiti svojo mandžursko armado, da pošiljajo pomoč oblegavcem Port Arturja. Steselj odločuje položaj. Kuropatkin pa le še čaka; čim dalje čaka, močnejši je, čim dalje pa Japonci napadajo Port Artur, tem slabši so. Trije dogodki so važni v prošlem mesecu: Uničenje ruskega portarturskega brodovja, junaška bramba portarturske posadke in zблиžanje ruskih in japonskih armad pri Ljaojanu, kjer mora priti do odločilne bitke.

Ves mesec so se ruske prednje čete počasi umikale v Mandžuriji, ne prepuščajoč nobene postojanke brez boja, med tem, ko se je Kuropatkin v Ljaojanu vedno bolj utrjeval in pripravljal.

Dne 25. julija so Rusi po tridnevem hudem boju zapustili Dašičao ob železnici od Inkova do Ljaojana. Stalo je 30.000 Rusov proti 100.000 Japoncem. Vsled tega je zdaj Inkovsko pristanišče za Japonce varno, in tu izkrcavajo velike množice vojaštva in